

SPRAWY MAŁŻEŃSKIE PROWADZONE PRZEZ SĄD DIECEZJALNY W ELBLĄGU W LATACH 1992–2012

Słowa kluczowe: Sąd Diecezjalny w Elblągu, związek małżeński, przeszkody małżeńskie

Key words: the Diocesan Court Elbląg, marriage, obstacle to marriage

Schlüsselwörter: das Diözesengericht zu Elbląg, die Ehe, die Hindernisse für die Ehe

Małżeństwo jest budowane przez mężczyznę i kobietę na przysiędze (zgodzie) wzajemnej miłości i wierności. Celem przymierza małżeńskiego jest dobro małżonków, jak i zrodzenie i wychowanie potomstwa¹. Szczególną pomocą służą temu istotne przymioty tj. jedność i nierozdzielność wspólnoty małżeńskiej². Zatem umowność, dozgonność i wspólnotowość, charakteryzują w sposób wyraźny związek małżeński³.

Jednakże węzeł małżeński może nie zaistnieć, jeśli ślub został zawarty z przeszkodą lub z przeszkodami. Termin „przeszkody małżeńskie”, niezależnie od ewolucji historyczno-doktrynalnej, istniał w prawie kanonicznym od zawsze. Przeszkoda małżeńska to zespół okoliczności, które czynią osoby – mężczyzny i kobiety – niezdolne do ważnego zawarcia związku małżeńskiego⁴.

Przeszkody małżeńskie mogą pochodzić z prawa Bożego naturalnego lub pozytywnego, bądź z ustanowienia Kościoła (z prawa ludzkiego). Pierwsze, dotyczą wszystkich osób, drugie, tylko ochrzczonych w Kościele katolickim⁵.

Katalog przeszkód zrywających podaje *Kodeks Prawa Kanonicznego* (dalej: *KPK*) w kan. 1083–1094. Zaliczają się do nich przeszkoda wieku; niemocy płciowej; węzła małżeńskiego; różnej religii; święceń; ślubu; uprowadzenia; występku; pokrewieństwa; powinowactwa; przyzwoitości publicznej i pokrewieństwa prawnego.

* Ks. Dariusz Juszczyk, proboszcz parafii Prabuty; kanonik Pomezkańskiej Kapituły Konkatedralnej w Prabutach; doktorant na Wydziale Prawa UKSW w Warszawie.

¹ T. Pawluk, *Prawo kanoniczne wg Kodeksu Jana Pawła II, Prawo małżeńskie*, t. III, Olsztyn 1984, s. 17.

² Tamże, s. 31.

³ Tamże, s. 17.

⁴ W. Góralski, *Kościelne Prawo Małżeńskie*, Warszawa 2006, s. 77.

⁵ T. Pawluk, *Prawo kanoniczne wg...*, t. III, s. 115.

Kolejne przeszkody, dotyczące wadliwości zgody małżeńskiej, zostały zawarte w *KPK* w kan. 1095–1107. Są nimi niezdolność naturalna zwana też konsensualną (brak wystarczającego używania rozumu, poważny brak rozeznania oceniającego, niemożność do podjęcia istotnych obowiązków małżeńskich); brak wiedzy o małżeństwie; błąd co do osoby lub przymiotu osoby; błąd co do przymiotu osoby spowodowany podstępem; błąd co do jedności, nierozzerwalności lub godności sakramentalnej małżeństwa; znajomość lub opinia o nieważności małżeństwa; symulacja zgody małżeńskiej, całkowita i częściowa; postawienie warunku; przymus i bojaźń.

Ostatnia grupa to przeszkody, powstające z niezachowania formy kanonicznej, przy zawarciu małżeństwa, umieszczone zostały w *KPK* w kan. 1108–1123; dotyczą formy zwyczajnej (czyli asystencją świadka urzędowego, świadków zwykłych, strony ochrzczonej, miejsca i czasu zawarcia małżeństwa, odpowiedniego obrzędu liturgicznego i sporządzenia aktu ślubu); formy nadzwyczajnej (bez asystencji świadka kwalifikowanego tylko w obecności świadków zwykłych i niebezpieczeństwa śmierci jednej ze stron)⁶.

Przedłożony artykuł dotyczy okresu od 11 maja 1992 do 31 grudnia 2012 roku, gdy do Sądu Diecezjalnego w Elblągu wpłynęło 345 skarg, w których podważono ważność zawartego związku małżeńskiego. W 315 przypadkach doczekano się rozwiązania, 30 spraw przeszło na kolejny rok (tj. 2013). Orzeczono w 173 procesach nieważność małżeństwa (55%), a w 87 stwierdzono ważność ślubu (27,5%). Umorzono 41 procesów (13%). Oddalono 10 spraw (3%). Odbyły się 4 procesy dokumentalne (1,5%).

Omówione procesy przeprowadzono w oparciu o 11 tytułów. Z tej grupy, trzy tytuły to przeszkody zrywające: dotyczące niemocy płciowej; węzła małżeńskiego i różnej religii. Siedem tytułów, to przeszkody związane z wadą zgody małżeńskiej. Dotyczące zaburzeń psychicznych, chorób umysłowych; związane z brakiem wystarczającego używania rozumu; z brakiem rozeznania co do istotnych praw i obowiązków małżeńskich, wzajemnie sobie przekazywanych i przyjmowanych; niemożności do podjęcia istotnych obowiązków małżeńskich; podstępnego wprowadzenia w błąd; symulacji częściowej lub całkowitej; przymusu i ciężkiej bojaźni. Jeden dotyczył niezachowania formy kanonicznej, a mianowicie braku ważnej asystencji świadka kwalifikowanego⁷.

Obchodzony w 2017 r. jubileusz 25-lecia działalności Sądu Diecezjalnego w Elblągu stanowi okazję do ukazania jego orzecznictwa, a więc przybliżenia i omówienia spraw o orzeczenie nieważności małżeństwa jakie trybunał rozpatrywał, wskazania tytułów prawnych z jakich procesy były prowadzone i wydawanie orzeczenia wyrokowe⁸.

⁶ W. Góralski, *Kościelne Prawo...*, s. 6–7.

⁷ Akta procesowe z lat 1992–2012, Archiwum Sądu Diecezji Elbląskiej (dalej: ASDE).

⁸ Artykuł jest fragmentem pracy magisterskiej autora pt. *Działalność Sądu Diecezjalnego w Elblągu w latach 1992–2013* [mps w posiadaniu autora], obronionej w 2013 r. w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie [promotor: ks. dr hab. J. Gręzlikowski prof. UKSW].

I. Z TYTUŁU PRZESZKÓD ZRYWAJĄCYCH WĘZŁ MAŁŻEŃSKI (KAN. 1083–1094)

Ius connubii (prawo do małżeństwa) jest naturalnym prawem człowieka. Daje każdej osobie: prawo do wybrania sobie małżonka, jak i prawo do zawarcia z nim ślubu. Prawo to jednak, jest ograniczone, przez przeszkody, występujące między osobami, chcącymi zawrzeć sakrament małżeństwa⁹.

Przeszkody zrywające, o których mowa w tej części opracowania, unieważniają związek małżeński. Uniezdalniają w ten sposób i prawo Boże i prawo kościelne.

Poniżej, omówiono trzy (niemoc płciowa, węzeł małżeński i różna religia), z dwunastu przeszkód zrywających węzeł małżeński. Dlatego, że tylko te trzy, znalazły się na wokandzie, Sądu Diecezjalnego w Elblągu. W sumie wydano 12 wyroków, z ww. przeszkód zrywających w ciągu dwudziestu lat.

1. Przeszkoda niemocy płciowej (impotencji)

Dwa podstawowe cele małżeństwa, to dobro małżonków (wzajemna miłość, wierność, pomoc, uzupełnianie się) oraz zrodzenie i wychowanie potomstwa¹⁰. Wynika z tego, że zdolność do zawarcia ślubu, zakłada również zdolność, do odbycia w tym związku stosunków płciowych (z wszystkimi jego istotnymi elementami) w celu prokreacji.

KPK w **kan. 1084 § 1** definiuje niemoc płciową, jako uprzednią i trwałą niezdolność do dokonania aktu małżeńskiego, zmierzającego do zrodzenia potomstwa (niezdolność, w tym wypadku jest pojęciem prawnym, a nie medycznym).

Akt płciowy składa się z trzech elementów: *erectio* (pobudzenie), *penetratio* (włożenie penisa do pochwy) i *ejaculatio* (wytrysk nasienia)¹¹.

Zatem, impotencja to niemożliwość dokonania aktu płciowego, mimo obcowania cielesnego. Impotencja może występować u mężczyzn, jak i u kobiet. Niemoc płciowa może być organiczna, jeżeli ujawnia się przez anomalie anatomiczne czyli wady rozwojowe. Np.: u mężczyzn występuje brak prącia, jego niedorozwój albo nieproporcjonalna wielkość lub zniekształcenie; u kobiet, wrodzony brak kanału rodniego (pochwy), jego niedorozwój albo niedrożność lub deformacja. Niemoc może być także funkcjonalna (czynnościowa), która u mężczyzn występuje o charakterze fizycznym i psychicznym. Impotencja fizyczna świadczy o schorzeniu lub zniszczeniu ośrodka lub dróg nerwowych, łączących te organy z męskim członkiem (np.: paraliż, cukrzyca), a psychiczna powstaje w wyniku różnych stanów nerwicowych, zakłócających fazę erekcji, penetracji lub ejakulacji. Niemoc funkcjonalna u kobiet jest powodowana schorzeniem typu nerwicowego, określanego pochwicą czyli waginizmem (skurcze mięśni okolicy sromu i pochwy).

Przeszkoda, o której mowa, może zaistnieć także, w przypadku tzw. hermafrodytyzmu, ale tylko wtedy, kiedy deformacja gruczołów płciowych, nie pozwala na

⁹ Kodeks Prawa Kanonicznego (dalej KPK), kan. 1058, Kraków 2011.

¹⁰ KPK, kan. 1055 § 1.

¹¹ Papińska Rada ds. tekstów prawnych, „Communicationes” 6 (1974), s. 178–198.

odbycie aktu małżeńskiego. Obojnactwo polega na jednoczesnym występowaniu u tej samej osoby, gruczołów płciowych męskich i żeńskich. Skądinąd wiemy, że w człowieku są tylko jedne cechy płciowe i to funkcjonalne, a drugie są zazwyczaj pozorne^{12, 13, 14}.

Niemoc płciowa to przeszkoda z prawa Bożego naturalnego i nie może być dyspensowana.

Różna od impotencji jest niepłodność, uniemożliwiająca zapłodnienie u mężczyzny, a poczęcie u kobiety, mimo pełnego aktu płciowego. Niepłodność nie jest przeszkodą do ślubu i nie zabrania zawarcia małżeństwa (np.: osoby w podeszłym wieku, mimo, iż nie są płodne, mogą zawrzeć małżeństwo)¹⁵.

W Sądzie Diecezjalnym w Elblągu, bilans spraw z tytułu niemocy płciowej przedstawia się następująco:

Procesy zakończone wyrokiem – 9

Za nieważnością małżeństwa – 6

Rok 1993 – 2; po stronie pozwanych

Rok 1994 – 1; po stronie powoda

Rok 1995 – 1; po stronie powódki

Rok 1998 – 1; po stronie pozwanego

Rok 2011 – 1; po stronie pozwanego

Za ważnością małżeństwa – 3

Rok 2007 – 1; nie stwierdzono przeszkody, dalej obowiązujące

Rok 2008 – 1; nie stwierdzono przeszkody, dalej obowiązujące

Rok 2009 – 1; nie stwierdzono przeszkody, dalej obowiązujące¹⁶.

2. Przeszkoda węzła małżeńskiego

W Konstytucji duszpasterskiej „O Kościele w świecie współczesnym”, Soboru Watykańskiego II, czytamy: *Głęboka wspólnota życia i miłości małżeńskiej, ustanowiona przez Stwórcę i unormowana Jego prawami, zawiązuje się przez przymierze małżeńskie, czyli przez nieodwołalną osobistą zgodę. W ten sposób aktem osobowym, poprzez który małżonkowie wzajemnie się sobie oddają i przyjmują, powstaje z woli Bożej instytucja trwała także wobec społeczeństwa*¹⁷.

¹² W. Góralski, *Kościelne Prawo...*, s. 95–98.

¹³ T. Pawluk, *Prawo kanoniczne*, t. III, s. 127–130.

¹⁴ H. Stawniak, *Niemoc płciowa jako przeszkoda do małżeństwa. Ewolucja czy zmiana koncepcji?*, Warszawa 2000, s. 161–164.

¹⁵ KPK, kan. 1084 § 3.

¹⁶ Akta procesowe z lat 1992–2012, ASDE.

¹⁷ *Sobór Watykański II. Konstytucje. Dekrety. Deklaracje, Gaudium et spes*, n. 48, Poznań 1986, s. 576.

Zaistnienie węzła małżeńskiego, który jest znakiem nierozzerwalności wspólnoty małżeńskiej, wskazuje na ważność zawartego małżeństwa. Jednak sam „węzeł” może stanowić przeszkodę zrywającą, pochodzącą z prawa Bożego pozytywnego, od której nie można dyspensować, a która obowiązuje i ochrzczonych i nieochrzczonych¹⁸.

Jednak przeszkoda węzła małżeńskiego ustaje: w chwili śmierci współmałżonka; przez dyspensę papieską od małżeństwa zawartego, a nie dopełnionego; przez przywilej Pawłowy i przez prawomocne stwierdzenie nieważności ślubu, wyrokiem sądu kościelnego¹⁹.

Kan. 1085 § 1 KPK informuje, że ten, kto jest już, związany węzłem poprzedniego małżeństwa, nie może ważnie zawrzeć nowego związku, za życia swego współmałżonka. Dlatego, że węzła małżeńskiego, nie mogą rozwiązać ani sami małżonkowie, za obopólną zgodną ani żadna władza ludzka. Ci, którzy dopuszczają się wielożeństwa popełniają bigamię lub poligamię. Małżeństwo bigamiczne jest wtedy, kiedy poprzednie małżeństwo, jednej ze stron, było ważnie zawarte i nie zostało prawnie rozwiązane²⁰.

O małżeństwie nieważnie zawartym możemy mówić wtedy, kiedy jedna ze stron była dotknięta przeszkodą zrywającą, już w czasie ślubu lub wtedy, kiedy zgoda małżeńska została wyrażona wadliwie albo wtedy, kiedy nie zachowano kanonicznej formy podczas zawierania małżeństwa²¹.

W Sądzie Diecezjalnym w Elblągu, bilans spraw z **przeszkody węzła małżeńskiego** przedstawia się następująco:

Procesy dokumentalne zakończone wyrokiem – 2

Za nieważnością małżeństwa – 2

Rok 1998 – 1; po stronie pozwanego

Rok 2012 – 1; po stronie pozwanego²².

3. Przeszkoda różnej religii (wiary)

Małżeństwo, to nie tylko zdarzenie prawne, zwane umową małżeńską, zachodzące między mężczyzną, a kobietą. Małżeństwo, to nie tylko instytucja, zwana stanem małżeńskim, czyli związek mężczyzny i kobiety. Małżeństwo, to także sakrament, którego udzielają sobie wzajemnie mężczyzna i kobieta, stając się mężem i żoną.

Chrystus podniósł umowę małżeńską, do rzędu skutecznych znaków łaski²³. Dlatego, też tak ważny jest, w tym związku aspekt wiary. Kościół od samego początku, kierował się troską, o zachowanie wiary, przez swoich wiernych i bardzo mocno,

¹⁸ W. Góralski, *Kościelne Prawo*, s. 99.

¹⁹ Tamże, s. 100.

²⁰ T. Pawluk, *Prawo kanoniczne*, t. III, s. 131.

²¹ Tamże, s. 131.

²² Akta procesowe z lat 1992–2012, ASDE.

²³ T. Pawluk, *Prawo kanoniczne*, t. III, s. 133.

przeciwstawiał się praktyce zawierania małżeństw między katolikami, a osobami innego wyznania (małżeństwa mieszane), czy z poganami²⁴.

Wg **KPK kan. 1086 § 1**, przeszkoda różnej religii, to nic innego, jak zakaz zawierania ślubu między katolikiem, który nie wystąpił formalnym aktem z Kościoła, a nie ochrzczonym. Omawiany kanon ma na celu, obronę strony katolickiej, przed utratą wiary, a potomstwo, przed wychowaniem go, poza Kościołem katolickim.

Przeszkoda różnej religii, ustaje w momencie, przyjęcia przez stronę nie ochrzczonej, sakramentu chrztu św. albo przez dyspensę ordynariusza miejsca (jak zawsze popartą słuszną i rozumną przyczyną, a w przypadku małżeństw mieszanych, przez złożenie rękojmi²⁵)²⁶.

Przeszkoda różnej religii, różni się od przeszkody różnego wyznania. Podobnie jak małżeństwo zawarte za dyspensą od przeszkody różnej religii (wiary), to nie to samo, co małżeństwo mieszane. Małżeństwo mieszane to związek dwóch osób ochrzczonych, z których jedna, to osoba ochrzczona w Kościele katolickim, z którego nie wystąpiła formalnym aktem, a druga to osoba, która przyjęła chrzest poza Kościołem katolickim²⁷.

W Sądzie Diecezjalnym w Elblągu, bilans spraw z **przeszkody różnej religii** przedstawia się następująco:

Proces dokumentalny zakończony wyrokiem – 1

Za nieważnością małżeństwa – 1

Rok 2010 – brak dyspensy od przeszkody²⁸.

II. Z TYTUŁU WADLIWOŚCI ZGODY MAŁŻEŃSKIEJ. (KAN. 1095–1107)

Zgoda małżeńska jest najważniejszym czynnikiem zawartego ślubu (przyczyną sprawczą). Bez wzajemnej wymiany, prawdziwej zgody małżeńskiej, między oboma stronami, nie możemy mówić o małżeństwie.

Zatem jak podaje kan. 1057 § 2²⁹ zgoda małżonków jest ich aktem woli, przez który zawierając przymierze, stają się małżeństwem. Tak jak z każdą umową, która

²⁴ W. Góralski, *Kościelne Prawo*, s. 100.

²⁵ T. Pawluk, *Prawo kanoniczne*, t. III, s. 203, przypis, wzór oświadczenia składanego i odpisywanego przez stronę katolicką: „Oświadczam uroczyście, że nadal będę trwać w wierze katolickiej i wypełniać obowiązki religijne oraz uczynię wszystko, by nie utracić swojej wiary lub nie zobojętnieć w religijności. Przyrzekam szczerze i lojalnie wobec Kościoła, że dołożę wszelkich starań, aby wszystkie nasze dzieci zostały ochrzczone w Kościele katolickim i wychowane w wierze katolickiej”. Strona niekatolicka podpisuje oświadczenie: „Zostałem(am) powiadomiony(a) o przyrzeczeniu i zobowiązaniach złożonych przez narzeczoną(ego) i świadom(a) jestem ich treści i znaczenia”. Powyższe rękojmie proboszcz poświadcza swoim podpisem i pieczęcią, odnotowując miejscowość i datę.

²⁶ Tamże, s. 135.

²⁷ *KPK*, kan. 1124.

²⁸ Akta procesowe z lat 1992–2012, ASDE.

²⁹ *KPK*.

z natury, domaga się zgody kontrahentów (poprzez umowę małżeńską kobieta oddaje się jako żona mężczyźnie, a mężczyzna oddaje się kobiecie jako mąż).

Druga grupa przeszkód, unieważniająca małżeństwo, ze względu na brak zgody lub jej wady, dotyczy tylko czterech z dziewięciu przeszkód (niezdolności do wyrażenia zgody, podstępnego wprowadzenia w błąd, symulacji oraz przymusu i bojaźni) i stała się przyczyną większości spraw w Sądzie Diecezjalnym w Elblągu.

1. Niezdolność do wyrażenia zgody (niezdolność konsensualna)

Niezdolność do wyrażenia zgody, stanowi podstawę prawną, do orzeczenia nieważności małżeństwa. Przyczynami takiej niezdolności, mogą być zaburzenia psychiczne lub choroby umysłowe, mające wpływ na intelekt, wolę i władze każdego człowieka. Omawiana niezdolność, w tym przypadku, dystansuje się od terminologii i klasyfikacji typowej dla dziedzin medycznych czy psychiatrycznych, a jest pojęciem typowo prawnym i nazywana jest niezdolnością konsensualną (brak w niej, naturalnej zgody małżeńskiej).

Niezdolność ta dotyczy podmiotu (nupturienta), od strony wewnętrznego aktu zgody. Niezdolność podmiotu, do wyrażenia zgody małżeńskiej, wynika z poważnych anomalii psychicznych, które mają wpływ na jego akt woli. Te anomalie psychiczne, uniemożliwiają uznanie aktu jego woli, za akt ludzki, wolny, pełny, odpowiedzialny i proporcjonalny wobec małżeństwa (ponieważ, wymóg tej zdolności, pochodzi z prawa naturalnego)³⁰.

Niezdolność konsensualna wyraża się w trzech odrębnych tytułach nieważności, stanowiących trzy kategorie prawne: brak wystarczającego używania rozumu, brak rozeznania oceniającego i psychicznej niemożności, podjęcia istotnych obowiązków małżeńskich³¹.

Brak wystarczającego używania rozumu (kan. 1095 § 1), dotyczy osób, z niedorozwojem umysłowym (zatrzymanie się na etapie wieku dziecięcego) albo związany jest z chorobami umysłowymi (np.: schizofrenia, urojenia, mania prześladowcza) albo z aktualnym stanem utraty świadomości (np.: stany intoksykacji, alkoholizm i narkomania, somnambulizm i hipnoza)³².

Każdy człowiek, który rozwija się właściwie, nabywa (naturalnie) w wieku 7 lat, wystarczającego używania rozumu. Oznacza to, że już w wieku siedmiu lat, człowiek staje się moralnie odpowiedzialnym podmiotem aktów ludzkich.

Choroby umysłowe i perturbacje psychiczne nazywane zaburzeniami są w prawie, równoznaczne z brakiem wystarczającego używania rozumu³³.

Zgody małżeńskiej, nie mogą zatem wyrazić, te osoby, które są pozbawione wystarczającego używania rozumu³⁴. Wystarczającego (dostatecznego, konieczne-

³⁰ KPK, komentarz do kan. 1095, s. 813.

³¹ KPK, kan. 1095 § 1, 2 i 3.

³² KPK, komentarz do kan. 1095 § 1, s. 814.

³³ Tamże.

³⁴ Tamże, kan. 1095 § 1.

go) to nie to samo, co zwyczajnego (pełnego) używania rozumu³⁵. Chodzi o brak podstawowego minimum używania rozumu³⁶.

W Sądzie Diecezjalnym w Elblągu, bilans spraw z tytułu **braku wystarczającego używania rozumu** przedstawia się następująco:

Procesy zakończone wyrokiem – 1

Za nieważnością małżeństwa – 1

Rok 1994 – choroba psychiczna po stronie pozwanego³⁷.

Wśród przyczyn poważnego braku rozeznania oceniającego co do istotnych praw i obowiązków małżeńskich wzajemnie przekazywanych i przyjmowanych (kan. 1095 § 2) są choroby psychiczne (psychozy), zaburzenia psychiczne tj. psychoneurozy (neurastenia, psychostenia, paranoja czy histeria) i patologie osobowości (psychopatia)³⁸.

Omawiane choroby i zaburzenia psychiczne nie rodzą poważnego braku, ale powodują niezdolność podmiotu do rozeznania oceniającego.

Wyrażenie zgody małżeńskiej, wymaga od nupturientów, intelektualnej i wolitywnej dojrzałości. Wynika z tego, że nie wystarcza tutaj zwykle używanie rozumu, ani nawet minimalna wiedza o małżeństwie. Trzeba takiego stopnia dojrzałości osoby, która uczyni ją zdolną, do dokonania aktu zobowiązującego, do podjęcia przez nią, istotnych praw i obowiązków małżeńskich (oczywiście po uprzednim ich rozpoznaniu)³⁹.

Zatem, do ważnego zawarcia małżeństwa, potrzebny jest wyższy stopień poznania i rozeznania oceniającego. Chodzi tu o ludzką decyzyjność, opartą na doświadczeniu, zmyśle praktycznym, refleksji krytycznej czy osądzie wartościującym⁴⁰.

Domniemywa się, że człowiek w momencie osiągnięcia dojrzałości seksualnej, posiada wystarczający stopień rozeznania oceniającego.

Do istotnych praw i obowiązków małżeńskich, m.in. zaliczamy: wspólnotę życia małżeńskiego (prawidłowe relacje osobowe), pożycie intymne małżonków, świadczenie pomocy współmałżonkowi (w wielu życiowych działaniach), zachowanie wierności i dożgonności małżeństwa, przyjęcie i wychowanie potomstwa.

Kto nie ma rozeznania co do powagi i wartości praw-obowiązków małżeńskich, wzajemnie sobie przekazywanych i przyjmowanych, nie może ważnie zawrzeć ślubu.

W Sądzie Diecezjalnym w Elblągu, bilans spraw z tytułu **poważnego braku rozeznania oceniającego, co do istotnych praw i obowiązków małżeńskich, wzajemnie przekazywanych i przyjmowanych** przedstawia się następująco:

Procesy zakończone wyrokiem: 54

Za nieważnością małżeństwa: 34

Rok 1994 – 4; 3 po stronie pozwanej, 1 po obu stronach

³⁵ T. Pawluk, *Prawo kanoniczne*, t. III, s. 157–158.

³⁶ W. Góralski, *Kościelne Prawo*, s. 124–125.

³⁷ Akta procesowe z lat 1992–2012, ASDE.

³⁸ W. Góralski, *Kościelne Prawo*, s. 129.

³⁹ KPK, komentarz do kan. 1095 § 2, s. 814–815.

⁴⁰ W. Góralski, *Kościelne Prawo*, s. 126–127.

Rok 1995 – 5; 3 po stronie pozwanej, 1 po stronie powodowej, 1 po obu stronach
Rok 1996 – 5; 2 po stronie pozwanej, 2 po stronie pozwanego, 2 po obu stronach
Rok 1997– 8; 2 po stronie pozwanej, 3 po stronie pozwanego, 1 po stronie powoda, 2 po obu stronach
Rok 2002 – 5; 2 po stronie pozwanego, 2 po stronie powoda, 1 po obu stronach
Rok 2003 – 2; po stronie pozwanego
Rok 2004 – 1; po stronie pozwanej
Rok 2005 – 1; po stronie powódki
Rok 2008 – 2; 1 po stronie pozwanego, 1 po obu stronach
Rok 2009 – 1; po stronie pozwanego

Za ważnością małżeństwa: 20

Rok 1993 – 1, nie stwierdzono przeszkody, dalej obowiązujące
Rok 1996 – 2, nie stwierdzono przeszkód, dalej obowiązujące
Rok 1997 – 1, nie stwierdzono przeszkody, dalej obowiązujące
Rok 1998 – 1, nie stwierdzono przeszkody, dalej obowiązujące
Rok 2004 – 1, nie stwierdzono przeszkody, dalej obowiązujące
Rok 2005 – 2, nie stwierdzono przeszkód, dalej obowiązujące
Rok 2008 – 4, nie stwierdzono przeszkód, dalej obowiązujące
Rok 2009 – 1, nie stwierdzono przeszkody, dalej obowiązujące
Rok 2010 – 5, nie stwierdzono przeszkód, dalej obowiązujące
Rok 2012 – 2, nie stwierdzono przeszkód, dalej obowiązujące⁴¹.

Niemożliwość podjęcia istotnych obowiązków małżeńskich z przyczyn natury psychicznej (kan. 1095 § 3), jest czymś innym, niż niezdolność, o której była mowa ww. dwóch tytułach.

Posiadanie wystarczającego używania rozumu i wystarczającego rozeznania oceniającego oraz pragnienie prawdziwego małżeństwa, z przyczyn natury psychicznej, powoduje niemożność podjęcia przez nupturienta, istotnych obowiązków małżeńskich (ich wypełnienia czy świadczenia na rzecz drugiej strony)⁴².

Przyczyny natury psychicznej, dotyczące całej sfery psychoseksualnej człowieka to: homoseksualizm, biseksualizm, transseksualizm, nimfomania, satyryzm.

Znajdziemy je również w psychopatologiach tj. sadyzm, masochizm czy fetyszizm i chorobach o podłożu psychicznym: narcyzm, ekshibicjonizm, oglądactwo, saliromania, zoofilia, pedofilia, gerontofilia, nekrofilia i inne⁴³.

Anomalie natury psychicznej, nie są przyczyną nieważności związku małżeńskiego, ale źródłem niemożności, podjęcia przez osobę, obowiązków wynikających z wyrażenia zgody małżeńskiej.

⁴¹ Akta procesowe z lat 1992–2012, ASDE.

⁴² T. Pawluk, *Prawo kanoniczne*, t. III, s. 159–160.

⁴³ W. Góralski, *Kościelne Prawo*, s. 133.

Zatem, niemożność podjęcia przez nupturienta, istotnych obowiązków małżeńskich – wywołane chorobami i zaburzeniami psychicznymi – prowadzą do nieważności ślubu⁴⁴.

W Sądzie Diecezjalnym w Elblągu, bilans spraw z tytułu niemożności podjęcia istotnych obowiązków małżeńskich z przyczyn natury psychicznej przedstawia się następująco:

Procesy zakończone wyrokiem – 141

Za nieważnością małżeństwa – 112

Rok 1994 – 4, 1 po stronie pozwanego (alkoholizm), 1 po stronie pozwanej, 2 po obu stronach

Rok 1995 – 5, 1 po obu stronach, 1 po stronie powoda, 2 po stronie pozwanego, 1 po stronie pozwanej

Rok 1996 – 5, 2 po stronie pozwanego, 2 po stronie powoda, 1 po obu stronach

Rok 1997 – 8, 4 po stronie pozwanego, 1 po stronie pozwanej (alkoholizm), 1 po stronie powoda, 2 po obu stronach

Rok 1998 – 3, 2 po stronie pozwanego, 1 po obu stronach

Rok 1999 – 3, 1 po stronie powódki, 1 po obu stronach (alkoholizm), 1 po stronie pozwanej

Rok 2000 – 6, 3 po stronie pozwanego, 2 po obu stronach, 1 po stronie pozwanej

Rok 2001 – 3, 2 po stronie pozwanego, 1 po obu stronach

Rok 2005 – 7, 7 po stronie pozwanego (1 alkoholizm, 1 homoseksualizm)

Rok 2006 – 11, 1 po obu stronach, 2 po stronie powódki, 3 po stronie pozwanej, 4 po stronie pozwanego (2 alkoholizm)

Rok 2007 – 4, 1 po stronie pozwanej, 3 po stronie pozwanego (alkoholizm)

Rok 2008 – 23, 2 po obu stronach, 19 po stronie pozwanego (2 alkoholizm), 2 po stronie pozwanej

Rok 2009 – 6, 2 po obu stronach, 3 po stronie pozwanej, 1 po stronie pozwanego

Rok 2010 – 11, 7 po stronie pozwanego, 2 po stronie pozwanej, 1 po obu stronach i 1 po stronie powódki

Rok 2011 – 9, 4 po stronie pozwanej, 2 po obu stronach, 2 po stronie pozwanego, 1 po stronie powódki

Rok 2012 – 5, 1 po stronie pozwanej, 2 po stronie pozwanego, 2 po obu stronach

Za ważnością małżeństwa – 29

Rok 1993 – 1, nie stwierdzono przeszkody, dalej obowiązujące

Rok 1996 – 2, nie stwierdzono przeszkód, dalej obowiązujące

Rok 1997 – 1, nie stwierdzono przeszkody, dalej obowiązujące

Rok 1998 – 3, nie stwierdzono przeszkód, dalej obowiązujące

Rok 1999 – 2, nie stwierdzono przeszkód, dalej obowiązujące

⁴⁴ *KPK*, komentarz do kan. 1095 § 3, s. 815–816.

Rok 2005 – 2, nie stwierdzono przeszkód, dalej obowiązujące
Rok 2008 – 2, nie stwierdzono przeszkód, dalej obowiązujące
Rok 2009 – 1, nie stwierdzono przeszkody, dalej obowiązujące
Rok 2010 – 6, nie stwierdzono przeszkód, dalej obowiązujące
Rok 2011 – 7, nie stwierdzono przeszkód, dalej obowiązujące
Rok 2012 – 2, nie stwierdzono przeszkód, dalej obowiązujące⁴⁵.

2. Podstępne wprowadzenie w błąd (decepcja)

Błąd inaczej pomyłka, to fałszywe przeświadczenie, sprzeczne z rzeczywistością. Błąd może dotyczyć samej osoby lub jej przymiotu.

Przymioty osoby są fizyczne, moralne, prawne, religijne i społeczne. Z nich wynikają np.: wiek, płeć, narodowość, stan cywilny, wykształcenie, wyznanie, zawód, stan zdrowia, stan majątkowy, płodność, nałogi, itp.

Celem decepcji, wg kan. 1098 jest wyłudzenie zgody małżeńskiej, której strona nie powzięłaby, gdyby znała obiektywny stan rzeczy. Podstęp, dokonany dla uzyskania zgody, dotyczy jakiegoś przymiotu drugiej strony⁴⁶.

Decepcja, zakłada świadome i celowe działanie, wprowadzające w błąd, a mianowicie, rozmyślne wprowadzenie osoby w błąd lub rozmyślne utrzymanie osoby w błędzie, powstałym z innego źródła.

Podstępne wprowadzenie w błąd zachodzi wtedy, kiedy oszukana osoba (lekomyślna i nieostrożna), dała się zwieść, bo nie zadała sobie trudu, aby sprawdzić przekazywane informacje na temat przyszłego małżonka.

W przypadku podstępu, możemy mówić o niegodziwości, dokonanej przez jedną ze stron na złej wierze, aby manipulować, oszukaną drugą stroną.

Błędem nie jest niewiedza, ignorancja, nieuwaga czy wątpliwość⁴⁷.

Brak decepcji występuje wtedy, kiedy jedna ze stron, ukrywa dany przymiot, a druga zna go skądinąd albo jeśli cel podstępnego wprowadzenia w błąd nie ma charakteru matrymonialnego, jest tylko ochroną dobrego imienia czy lękiem przed karą.

Deceptorem może być nupturient, jak i osoba trzecia.

Nie każde jednak oszustwo jest przyczyną nieważności⁴⁸.

W Sądzie Diecezjalnym w Elblągu, bilans spraw z tytułu podstępnego wprowadzenia w błąd przedstawia się następująco:

Procesy zakończone wyrokiem – 7

Za nieważnością małżeństwa – 2

Rok 1999 – 1, po stronie pozwanego

Rok 2008 – 1, po stronie pozwanej

⁴⁵ Akta procesowe z lat 1992–2012, ASDE.

⁴⁶ *KPK*.

⁴⁷ W. Góralski, *Kościelne Prawo*, s. 138.

⁴⁸ *KPK*, komentarz do kan. 1098, s. 820.

Za ważnością małżeństwa – 5

Rok 2004 – 1, nie stwierdzono przeszkody, dalej obowiązujące

Rok 2008 – 1, nie stwierdzono przeszkody, dalej obowiązujące

Rok 2010 – 2, nie stwierdzono przeszkód, dalej obowiązujące

Rok 2011–1, nie stwierdzono przeszkody, dalej obowiązujące⁴⁹.

3. Symulacja (zgoda pozorna)

Symulacja polega na zewnętrznym wyrażeniu zgody na ślub, przy wewnętrznym sprzeciwie woli, całkowitym lub częściowym.

Pozorna zgoda małżeńska, a więc zgoda nieszczerza, fikcyjna, wyklucza zawarcie małżeństwa w ogólności (całkowicie) albo wyklucza jakiś istotny element lub przymiot związku małżeńskiego (częściowo), jak podaje kan. 1101 § 2⁵⁰.

Symulacja całkowita występuje wtedy, kiedy wyrażając zewnętrznym, przez słowa i znaki zgodę małżeńską i uczestnicząc w obrzędach sakramentu małżeństwa, strona(y) pozytywnym aktem woli, wyklucza wewnątrz samo małżeństwo, bo chce osiągnąć cel różny od małżeństwa⁵¹.

Obok wykluczenia samego małżeństwa, wykluczane są: druga strona, trwałość wspólnoty mężczyzny i kobiety, prokreacja, wartość małżeństwa chrześcijańskiego, sakramentalność małżeństwa⁵².

Symulacja częściowa występuje wtedy, kiedy wyrażając zewnętrznym, przez słowa i znaki zgodę małżeńską i uczestnicząc w obrzędach sakramentu małżeństwa, strona(y) pozytywnym aktem woli, wyklucza wewnątrz dobra małżeństwa tj. dobro małżonków, dobro potomstwa, dobro wiary i dobro sakramentu⁵³.

Wykluczenie dobra małżonków czyli wspólnego pożycia (więzy duchowe, zamieszkanie, wspólnota łoża i stołu), wzajemnej pomocy, współdziałania dla dobra rodziny, przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny; dobra potomstwa czyli nieprzeszkadzania w prokreacji, przyjęcia życia poczętego i wychowania dzieci; dobra wiary czyli nieuznania wyłącznego prawa małżonka do aktów małżeńskich (zastrzegając sobie prawo do współżycia z osobą trzecią); dobra sakramentu czyli odrzucenia jedności (wierność) i nierozzerwalności (dozgonność) małżeństwa⁵⁴.

Pozorujący zgodę małżeńską, ma świadomość nieważności zawartego małżeństwa.

Nieważność małżeństwa z tytułu zgody pozornej (całkowitej i częściowej) pochodzi z prawa naturalnego. Jest trudne do udowodnienia w postępowaniu sądowym.

⁴⁹ Akta procesowe z lat 1992–2012, ASDE.

⁵⁰ *KPK*.

⁵¹ M. Pastuszko, *Całkowita symulacja małżeństwa*, Warszawa 1982, s. 54.

⁵² W. Góralski, *Kościelne Prawo*, s. 157.

⁵³ T. Pawluk, *Prawo kanoniczne*, t. III, s. 162.

⁵⁴ Tamże, s. 163–165.

W Sądzie Diecezjalnym w Elblągu, bilans spraw z tytułu pozorowania zgody małżeńskiej, całkowicie lub częściowo przedstawia się następująco:

Procesy zakończone wyrokiem – 35

Za nieważnością małżeństwa – 9

Rok 1999 – 1, po stronie pozwanego, wykluczenie wspólnoty życia

Rok 2000 – 1, po stronie pozwanej, wykluczenie potomstwa

Rok 2005 – 3, 1 po stronie pozwanej, wykluczenie samego małżeństwa, 1 po obu stronach, wykluczenie potomstwa, 1 po stronie powoda, wykluczenie wierności małżeńskiej

Rok 2008 – 2, 2 po stronie pozwanej, 1 z wykluczeniem potomstwa i wierności, 1 z wykluczeniem nierozzerwalności małżeństwa

Rok 2009 – 2, 2 po stronie pozwanego, 1 wykluczenie samego małżeństwa, 1 wykluczenie jedności i nierozzerwalności małżeństwa

Za ważnością małżeństwa – 26

Rok 1997 – 1, nie stwierdzono przeszkody, dalej obowiązujące

Rok 2002 – 1, nie stwierdzono przeszkody, dalej obowiązujące

Rok 2003 – 1, nie stwierdzono przeszkody, dalej obowiązujące

Rok 2004 – 1, nie stwierdzono przeszkody, dalej obowiązujące

Rok 2005 – 1, nie stwierdzono przeszkody, dalej obowiązujące

Rok 2007 – 1, nie stwierdzono przeszkody, dalej obowiązujące

Rok 2008 – 2, nie stwierdzono przeszkód, dalej obowiązujące

Rok 2010 – 3, 2 ze względu na dobro potomstwa, 1 ze względu na dobro sakramentu, dalej obowiązujące

Rok 2011 – 7, 2 ze względu na dobro potomstwa, 5 ze względu na dobro sakramentu, dalej obowiązujące

Rok 2012 – 8, nie stwierdzono przeszkód, dalej obowiązujące⁵⁵.

4. Przymus i bojaźń

Sakrament małżeństwa zawierany jest świadomie i dobrowolnie, a nie pod przymusem lub w bojaźni. Prawo kościelne, postrzega swobodę nupturientów przy zawieraniu ślubu, jako bardzo ważną sprawę.

Omawiana swoboda decyzji jest nazywana wolnością kwalifikowaną, która nie pozwala na skrępowanie czyjegoś działania i jest wolną od jakichkolwiek zewnętrznych nacisków⁵⁶.

Przymus może być fizyczny i jest nią przemoc zewnętrzna czyli użycie siły fizycznej, której nie można się oprzeć; przymus może być moralny (psychiczny) i jest

⁵⁵ Akta procesowe z lat 1992–2012, ASDE.

⁵⁶ W. Góralski, *Kościelne Prawo*, s. 168.

nią przemoc zewnętrzna lub wewnętrzna czyli presja, groźby, nalegania, żądania, nękania, upokarzania, okazywanie niezadowolenia, znieważania i molestowanie.

Bojaźń (ciężka) podobnie jak przymus, musi być spowodowana przez jakąś przyczynę zewnętrzną lub wewnętrzną. Przyczyna zewnętrzna wynika z działania drugiej osoby, a wewnętrzna z przyczyny niezależnej (choroba, wyrzuty sumienia, strach przed burzą).

Bojaźnią nazywamy: wstrząs duchowy, zastraszenie, szantaż, lęk, obawę oraz zaniepokojenie zbliżającym się niebezpieczeństwem (grożące zło tj. śmierć, ciężkie kalectwo, zniesławienie, utrata majątku)⁵⁷.

Prawodawstwo kościelne oprócz bojaźni zwyczajnej, wyróżnia bojaźń z szacunku (szacunkową), która powstaje ze strony osób, którym się podlega (rodzicom, opiekunom, przełożonym). Występuje tu problem zależności osób i ich wzajemnych relacji, na które mogą mieć wpływ np.: wiek, płeć, rodzaj wychowania, otoczenie⁵⁸.

W jednym (przymus) jak i w drugim (bojaźń) przypadku, jest to nacisk wywierający wpływ na psychikę i na sferę intelektualno-wolitywną osoby, podejmującej działanie.

Akt woli wykonany pod wpływem przymusu i ciężkiej bojaźni jest aktem nieważnym, chociaż mógł być nieumyślnie wywołany, a uwolnienie się od niego, może nastąpić tylko przez zawarcie małżeństwa, jak czytamy w kan. 1103⁵⁹.

W Sądzie Diecezjalnym w Elblągu, bilans spraw z tytułu przymusu i ciężkiej bojaźni przedstawia się następująco:

Procesy zakończone wyrokiem – 5

Za nieważnością małżeństwa – 2

Rok 1998 – 1, po obu stronach

Rok 2006 – 1, po stronie pozwanej

Za ważnością małżeństwa – 3

Rok 2002 – 1, nie stwierdzono przeszkody, dalej obowiązujące

Rok 2007 – 1, nie stwierdzono przeszkody, dalej obowiązujące

Rok 2008 – 1, nie stwierdzono przeszkody, dalej obowiązujące⁶⁰.

III. Z TYTUŁU NIEZACHOWANIA KANONICZNEJ FORMY ZAWARCIA MAŁŻEŃSTWA. (KAN. 1108–1123)

Kanoniczna (publiczna) forma zawarcia małżeństwa, to ogół przepisów znajdujących się w prawie kościelnym, których przestrzeganie jest niezbędne do wyrażenia zgody małżeńskiej. Zachowanie tej formy prawnej należy do ważności ślubu⁶¹.

⁵⁷ W. Góralski, *Kościelne Prawo*, s. 169.

⁵⁸ T. Pawluk, *Prawo kanoniczne*, t. III, s. 167–169.

⁵⁹ *KPK*.

⁶⁰ Akta procesowe z lat 1992–2012, ASDE.

⁶¹ W. Góralski, *Kościelne Prawo...*, s. 181.

Na formę zawarcia małżeństwa składają się: asystencja świadka urzędowego (jego kwalifikacja, delegacja lub subdelegacja), asystencja zwykłych świadków ślubu (nieurzędowych), strona(y) ochrzczona(e) w Kościele katolickim, miejsce zawarcia małżeństwa, czas zawarcia małżeństwa, obrzędy liturgiczne i sporządzenie aktu ślubu⁶².

Prawo kanoniczne mówi o dwóch formach zawarcia małżeństwa: zwyczajnym i nadzwyczajnym.

Forma zwyczajna zawarcia małżeństwa zakłada obecność świadka kwalifikowanego oraz spełnienie przez niego warunków do ważnej i godziwej asystencji przy ślubie, a także zakłada obecność dwóch świadków zwykłych pod szczególnymi warunkami (np.: określony wiek, zdrowy na umyśle, obecny fizycznie w czasie ślubu).

Forma nadzwyczajna zawarcia małżeństwa odbywa się tylko w obecności zwykłych świadków, ponieważ świadek urzędowy jest nieosiągalny, a jedna ze stron jest w niebezpieczeństwie śmierci⁶³.

Według *KPK* kan. 1108 § 1⁶⁴, świadkiem urzędowym jest ordynariusz miejsca i zrównani z nim: biskup rzymski, biskup diecezjalny, prałat prałatury personalnej, opat opactwa terytorialnego, wikariusz apostolski, prefekt apostolski, administrator apostolski i ustanowiony na stałe: ordynariusz polowy, wikariusz generalny i wikariusz biskupi⁶⁵ oraz proboszcz parafii i zrównani z nim: moderator parafii powierzonej wspólnie kilku kapłanom, administrator parafii, proboszcz parafii personalnej, duszpasterz parafii tymczasowej⁶⁶, a także delegowani przez ww. kapłan i diakon.

Ordynariusz miejsca, w granicach swojego terytorium, czyli na terenie całej diecezji, a proboszcz w parafii, zawsze ważnie asystują przy ślubie.

Ordynariusz i proboszcz ważnie asystują przy ślubie swoich podwładnych albo obcych (kiedy jeden z obcych nupturientów jest wyznania rzymskokatolickiego).

Nieważnie asystują poza granicami swojego terytorium i wtedy, kiedy podlegają takim karom jak: ekskomunika, interdykt lub suspensa albo podczas formalnej utraty urzędu⁶⁷.

W omawianym kanonie jest mowa o delegacji (upoważnieniu do asystowania przy ślubie) innych duchownych, których można też upoważnić do subdelegacji jeszcze innych osób duchownych⁶⁸.

Takich upoważnień do asystowania przy ślubie i pobłogosławienia związku małżeńskiego, udzielają miejscowi ordynariusze i proboszczowie na swoim terenie i w momencie pełnienia swojego urzędu.

Taka delegacja powinna być udzielona w sposób zewnętrzny, wyraźny, słwami lub na piśmie, określonym duchownym (z imienia i nazwiska czy z urzędu) do określonego ślubu.

⁶² Tamże, s. 182.

⁶³ T. Pawluk, *Prawo kanoniczne*, t. III, s. 176–188.

⁶⁴ *KPK*, Kraków 2011.

⁶⁵ Tamże, kan. 134 § 1 i 2 oraz 368.

⁶⁶ Tamże, kan. 516–519 oraz 540 § 1.

⁶⁷ W. Góralski, *Kościelne Prawo*, s. 186–187.

⁶⁸ Konferencja Episkopatu Polski, dnia 11 marca 1973 roku, wydała dyrektywę o nieudzielaniu diakonom, delegacji lub subdelegacji do asystowania przy zawieraniu małżeństwa.

W prawodawstwie kościelnym jest mowa także o delegacji ogólnej, której udziela ordynariusz miejsca, duchownym tj. wikariusze parafialni, rektorzy kościołów.

Wszelkie delegacje ustają na skutek: upływu czasu, ustania przyczyny lub jej odwołania.

W Sądzie Diecezjalnym w Elblągu, bilans spraw z tytułu braku ważnej asystencji świadka kwalifikowanego przedstawia się następująco:

Proces dokumentalny zakończony wyrokiem – 1

Za nieważnością małżeństwa – 1

Rok 2009 – 1⁶⁹.

ZAKOŃCZENIE

Kościół jak każda wspólnota ludzka, aby właściwie funkcjonować, tworzył od samego początku swoje prawo. W miarę rozwoju zainteresował się również instytucją małżeństwa leżącą u podstaw społeczności ludzkiej i chrześcijańskiej.

Odnowione przez Jana Pawła II prawo małżeńskie, zawarte w *Kodeksie Prawa Kanonicznego* z 1983 roku, podkreśla bardziej wymiar duchowy związku mężczyzny i kobiety. Obecnie zwraca uwagę przede wszystkim na wspólnotę życia małżeńskiego (jest ukierunkowane na dobro małżonków), a w drugiej kolejności ku prokreacji i wychowaniu dzieci.

Niniejsze opracowanie jest audytem działalności sądu diecezjalnego, stojącego na straży związku małżeńskiego, cieszącego się przychylnością prawa kościelnego. Średnio rocznie sąd wydawał wyrok w 16 takich sprawach. Najwięcej skarg zostało zakończonych wyrokiem z tytułu niezdolności do wyrażenia zgody małżeńskiej. Sąd Diecezjalny w Elblągu, nie jest wyjątkiem, bo bardzo często w praktyce sądowniczej wadliwość zgody małżonków zajmuje pierwsze miejsce wśród przeszkód.

CONDUCTED MATRIMONIAL MATTERS BY DIOCESAN COURT IN ELBLĄG IN YEARS 1992–2012

SUMMARY

From 11 May 1992 to 31 December 2012 the Diocesan Court Elbląg received 345 complaints, which call into question the validity of a marriage concluded. In 315 cases, we will see a solution of 30 cases over the next year (ie. 2013). Held at 173 processes nullity of marriage (55%), and 87 were found valid marriage (27.5%). Discontinued 41 processes (13%). Dismissed 10 cases (3%). There were 4 documentary processes (1.5%). Said processes performed on the basis of 11 titles. Of this group, three titles are breaking barriers: on sexual impotence, the marriage bond and different religions.

⁶⁹ Akta procesowe z lat 1992–2012, ASDE.

DIE DURCHGEFÜHRTEN EHE SACHEN DURCH DAS DIÖZESANGERICHT IN ELBLĄG IN DEN JAHREN 1992–2012

ZUSAMMENFASSUNG

Vom 11. Mai 1992 bis zum 31. Dezember 2012 das Diözesangericht zu Elbląg erhielt 345 Beschwerden, die in Frage die Gültigkeit einer Ehe geschlossen nennen. In 315 Fällen werden wir eine Lösung von 30 Fällen im nächsten Jahr (dh. 2013). Gehalten bei 173 Prozesse Nichtigkeit der Ehe (55%), und 87 wurden gültige Ehe (27,5%) festgestellt. Nicht mehr 41 Prozesse (13%). Entlassen 10 Fällen (3%). Es gab 4 Dokumentarfilm Prozesse (1,5%). Die genannten Verfahren auf der Basis von 11 Titel durchgeführt. Von dieser Gruppe drei Titel sind die brechende Hindernisse: auf sexuelle Impotenz, das Band der Ehe und den verschiedenen Religionen.

SPRAWY MAŁŻEŃSKIE PROWADZONE PRZEZ SĄD DIECEZJALNY W ELBLĄGU W LATACH 1992–2012

STRESZCZENIE

Przedłożony artykuł dotyczy okresu: od 11 maja 1992 do 31 grudnia 2012 roku, gdy do Sądu Diecezjalnego w Elblągu wpłynęło 345 skarg, w których podważono ważność zawartego związku małżeńskiego. W 315 przypadkach doczekano się rozwiązania, 30 spraw przeszło na kolejny rok (tj. 2013). Orzeczono w 173 procesach nieważność małżeństwa (55%), a w 87 stwierdzono ważność ślubu (27,5%). Umorzono 41 procesów (13%). Oddalono 10 spraw (3%). Odbyły się 4 procesy dokumentalne (1,5%). Omówione procesy przeprowadzono w oparciu o 11 tytułów. Z tej grupy, trzy tytuły to przeszkody zrywające: dotyczące niemocy płciowej; węzła małżeńskiego i różnej religii. Siedem tytułów, to przeszkody związane z wadą zgody małżeńskiej.

BIBLIOGRAFIA

Akta procesowe z lat 1992–2012, Archiwum Sądu Diecezji Elbląskiej.

Góralski W., *Kościelne Prawo Małżeńskie*, Warszawa 2006.

Kodeks Prawa Kanonicznego, Kraków 2011.

Papieska Rada ds. tekstów prawnych, „Communicationes” 6(1974), s. 178–198.

Pastuszko M., *Całkowita symulacja małżeństwa*, Warszawa 1982.

Pawłuk T., *Prawo kanoniczne wg Kodeksu Jana Pawła II, Prawo małżeńskie*, t. III, Olsztyn 1984.

Sobór Watykański II, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, Poznań 1986.

Stawniak H., *Niemoc płciowa jako przeszkoda do małżeństwa. Ewolucja czy zmiana koncepcji?*, Warszawa 2000.